

Lehdistötiedote

Luxemburg, 28. syyskuuta 2021

EU:n toimintapolitiikoilla ei kyetä varmistamaan, että viljelijät eivät käytä liikaa vettä

Euroopan tilintarkastustuomioistuimen tänään julkaiseman erityiskertomuksen mukaan EU:n toimintapolitiikoilla ei kyetä varmistamaan, että viljelijät käyttäisivät vettä kestäväällä tavalla. Maatalouden vaikutus vesivarantoihin on merkittävä ja kiistämätön. Viljelijöiden kuitenkin sallitaan poiketa EU:n vesipolitiikasta liian usein, ja tämä seikka vaikeuttaa pyrkimyksiä varmistaa järkevä vedenkäyttö. Lisäksi EU:n maatalouspolitiikka edistää ja liian usein tukee suurempaa eikä niinkään tehokkaampaa vedenkäyttöä.

Viljelijät ovat merkittäviä makean veden kuluttajia: maantalouskäyttöön käytetään neljännes kaikesta vedenotosta EU:ssa. Maatalouselinkeino vaikuttaa veden laatuun esimerkiksi lannoitteiden tai torjunta-aineiden aiheuttaman saastumisen kautta, mutta maatalous vaikuttaa myös veden määrään. EU:n nykyinen vesivarojen hallintatapa pohjautuu vuoden 2000 vesipuitedirektiiviin, jonka myötä otettiin käyttöön kestävään vedenkäyttöön liittyviä toimintapolitiikkoja. Direktiivissä asetettiin tavoitteeksi kaikkien vesistöjen hyvä määrällinen tila kaikkialla EU:ssa. Myös yhteisellä maatalouspolitiikalla (YMP) on merkittävä vaikutus vedenkäytön kestävyteen. YMP:n välineillä voidaan vähentää vesivarantoihin kohdistuvia paineita esimerkiksi siten, että tukimaksut kytketään vihreämpiin käytäntöihin tai YMP-varoilla rahoitetaan tehokkaampia kasteluinfrastruktuureja.

”Vesi on rajallinen luonnonvara, ja EU:n maatalouden tulevaisuus riippuu pitkälti siitä, kuinka tehokkaasti ja kestävästi viljelijät käyttävät vettä,” sanoo kertomuksesta vastaava Euroopan tilintarkastustuomioistuimen jäsen Joëlle Elvinger. *”Tähän mennessä EU:n toimintapolitiikoista ei kuitenkaan ole ollut riittävästi apua pyrkimyksissä vähentää maatalouden vaikutusta vesivaroihin.”*

Lehdistötiedotteessa esitetään Euroopan tilintarkastustuomioistuimen erityiskertomuksen keskeiset tiedot. Kertomus löytyy kokonaisuudessaan sivustolta eca.europa.eu.

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

Vesipuidedirektiivissä säädetään suojatoimista kestävämmän vedenkäytön estämiseksi. Jäsenvaltiot kuitenkin myöntävät maataloudelle lukuisia poikkeuksia, joissa sallitaan vedenotto. Tarkastajat havaitsivat, että näitä poikkeuksia myönnetään viljelijöille avokätisesti, myös ns. vesistressialueilla. Samaan aikaan jotkin kansalliset viranomaiset määräävät harvoin seuraamuksia havaitsemastaan lainvastaisesta vedenkäytöstä. Vesipuidedirektiivissä edellytetään myös, että jäsenvaltiot soveltavat saastuttaja maksaa -periaatetta. Vesi on kuitenkin edelleen halvempaa, kun sitä käytetään maataloudessa, ja monet jäsenvaltiot eivät edelleenkään peri maataloudelta vesihuollon kuluja samalla tavalla kuin ne perivät muilta toimialoilta. Tarkastajat huomauttavat, että viljelijöitä ei useinkaan laskuteta sen todellisen vesimäärän mukaisesti, jonka he ovat kuluttaneet.

YMP:ssä tuki, jonka EU maksaa viljelijöille, ei useimmiten riipu siitä, noudattavatko viljelijät velvoitteita, joilla pyritään kannustamaan tehokkaaseen vedenkäyttöön. Toisinaan maksuilla tuetaan paljon vettä vaativien kasvien – kuten riisin, pähkinöiden, hedelmien ja vihannesten – viljelyä soveltamatta maantieteellisiä rajoituksia. Tukea maksetaan näin ollen myös vesistressialueilla. Myöskään YMP:n täydentävien ehtojen mekanismilla (eli sillä, että maksut edellyttävät tiettyjen ympäristövelvoitteiden noudattamista) ei ole juuri minkäänlaista vaikutusta, toteavat tarkastajat. Vaatimuksia ei sovelleta kaikkiin viljelijöihin, ja joka tapauksessa tilanne on se, että jäsenvaltiot eivät tee riittävää määrää sellaisia kunnollisia tarkastuksia, joiden avulla todella hillittäisiin kestäväntä vedenkäyttöä.

Suorien tukien lisäksi YMP:stä rahoitetaan myös viljelijöiden investointeja ja esimerkiksi vedenpidätystoimien kaltaisia maatalouskäytäntöjä. Näillä voi olla myönteinen vaikutus vedenkäyttöön. Viljelijät kuitenkin hyödyntävät näitä mahdollisuuksia vain harvoin, eivätkä maaseudun kehittämissuunnitelmat useinkaan tue veden uudelleenkäyttöinfrastruktuureja. Vaikka tämänhetkisiä kastelujärjestelmiä uudenaikaistetaan, vettä ei kuitenkaan aina säästy, sillä säästetty vesi voidaan käyttää viljelykasveihin, jotka vaativat enemmän vettä, tai sen avulla voidaan kastella laajempia alueita. Vastaavasti kun otetaan käyttöön uusia infrastruktuureja, joiden avulla kastelualueet laajenevat, on todennäköistä, että makean veden muodostumiin kohdistuva paine kasvaa. Tarkastajien mukaan on kaiken kaikkiaan varmaa, että EU on tukenut tiloja ja hankkeita, jotka ovat olleet haitallisia kestäväntä vedenkäytön kannalta.

Taustaa

Eryityskertomus 20/2021 *Vedenkäytön kestävyys maataloudessa: Yhteisen maatalouspolitiikan varoilla edistetään todennäköisemmin suurempaa kuin tehokkaampaa vedenkäyttöä* löytyy Euroopan tilintarkastustuomioistuimen verkkosivustolta (eca.europa.eu) 23:lla EU:n kielellä.

Euroopan tilintarkastustuomioistuin on viime aikoina julkaissut tämän kertomuksen aihetta sivuavia kertomuksia, joissa on käsitelty [maataloutta ja ilmastonmuutosta](#), [viljelyalueiden biologista monimuotoisuutta](#), [kasvinsuojeluaineiden käyttöä](#) sekä [saastuttaja maksaa -periaatetta](#). Lokakuun alussa tilintarkastustuomioistuin julkaisee lisäksi kertomuksen EU:n metsien biologisesta monimuotoisuudesta.

Euroopan tilintarkastustuomioistuin esittää erityiskertomuksensa Euroopan parlamentille ja EU:n neuvostolle sekä muille kiinnostuneille tahoille, kuten kansallisille parlamenteille, elinkeinoelämän sidosryhmille ja kansalaisyhteiskunnan edustajille. Valtaosa tilintarkastustuomioistuimen kertomuksissa esitetystä suosituksesta pannaan täytäntöön.

Lehdistö – yhteydenotot

ECA press office: press@eca.europa.eu

- Vincent Bourgeais: vincent.bourgeais@eca.europa.eu – matkapuhelin: (+352) 691 551 502
- Claudia Spiti: claudia.spiti@eca.europa.eu – matkapuhelin: (+352) 691 553 547